

Riktlinjer ekonomiskt bistånd

Diarienummer KS 23/198

Ånge kommun

Mål Mål beskriver vad kommunen ska uppnå. Den är många gånger abstrakt och beskriver sällan sättet som det uppnås på. De kan innehålla långsiktiga perspektiv och beskriver verksamhetsområden som ska utvecklas och i vilken riktning.
Exempel på mål: Mål och prioriteringar.

Plan Kommunens mål omsätts till handling oftast genom en plan. De beskriver närmare hur verksamheten ska arbeta för att uppnå satta mål.
Exempel på plan: Verksamhetsplan.

Riktlinje Riktlinjer ska ge konkret stöd för hur arbetsuppgifterna ska utföras. De beskriver ramarna och riktningen för området. Riktlinjer ska vara så detaljerade att våra medarbetare ska känna sig trygg i sitt agerande, men utan att detaljstyra ageranden.
Exempel på riktlinje: Riktlinjer för styrdokument.

Policy En policy ska ge en princip att hålla sig till; ett sätt att se på en viss företeelse. En policy säger hur vi ska förhålla oss i t ex kommunikationsfrågor, hur vi ser på hemarbete eller hur kosten ska vara för de vi serverar.
Exempel på policy: Kommunikationspolicy

Regel Regler ska ge absoluta gränser för vårt agerande. Typiska ord och uttryck i sådana dokument är ”ska”, ”måste” och ”får inte”.
Exempel på regel: Regler för Ånge kommuns borgensåtagande.

Omfattar	Ånge kommun
Dokumentansvarig	Enhetschef vuxenstöd
Fastställd av	Kommunstyrelsen
Fastställd när	2026-09-02, § 138
Giltig från och med	2026-09-10
Giltig till	2030-09-10

Ånge kommun

Innehåll

1 Mål och inriktning, socialtjänstlagen 1
1.1 Socialtjänstlagen (SoL) 1
1.2 Barnperspektivet 1
1.3 Jämlikhetsperspektivet 1
1.4 Ekonomiskt bistånd och våld 2
1.5 Verksamhetsmål för ekonomiskt bistånd 2
1.6 Nödprövning och akut bistånd 3
2 Ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd 3
2.1 Tillämpning 3
2.2 Inkomster som i sin helhet reducerar biståndet (belopp efter skatt) 4
2.3 Inkomster som inte eller delvis reducerar biståndet 5
3 Sökandegrupper 5
3.1 Barnfamiljer 5
3.2 Hemmaboende vuxna barn 6
3.3 Arbetslösa 7
3.4 Brottsoffer 7
3.5 Egna företagare 7
3.6 Pensionärer 8
3.7 Personer i arbetskonflikt 8
3.8 Personer i behov av förmedlingsmedel 8
3.9 Personer i kriminalvård och rättspsykiatrisk vård 8
3.10 Sjukskrivna 9
3.11 Studerande 9
3.12 Tillfällig vistelse i kommunen 10
3.13 Utländska medborgare 10
3.14 Värnpliktiga 11
4 Riksnorm och beräkningsgrunder för handläggning av ekonomiskt bistånd 11
4.1 Personliga kostnader 11
4.2 Gemensamma hushållskostnader 11
4.3 Reducerat försörjningsstöd 12
4.4 Dagsbelopp 12
4.5 Prisbasbeloppet 12
4.6 Utbetalningsformer 12

5 Bistånd till livsföringen i övrigt....13
5.1 Advokatkostnader....13
5.2 A-kassa/Alfa-kassa och fackföreningsavgift....13
5.3 Barnomsorg....13
5.4 Barns födelseutrustning....13
5.5 Begravning....13
5.6 Boendekostnad....14
5.7 Boende i egen fastighet/bostadsrätt....16
5.8 Boende i hyresrätt/boende i andra hand....16
5.9 Boende som inneboende/delad hyreskostnad....16
5.10 Tillägg för livsmedel....17
5.11 Elkostnader....17
5.12 Flyttning....17
5.13 Försäkringar....18
5.14 Glasögon och kontaktlinser....18
5.15 Hemtjänst/kommunala hälso- och sjukvårdsavgifter....19
5.16 Hemutrustning....19
5.17 Hälso- och sjukvård....20
5.18 Institutionsnorm....20
5.19 Kläder....20
5.20 Reskostnader, arbetsresor, umgängesresor, övriga resor....21
5.21 Semesterresor/Rekreationsresor....21
5.22 Skolavslutning/student....21
5.23 Skulder....22
5.24 Tandvård, akut....23
5.25 Tandvård, nödvändig uppehållande....23
5.26 Telefon och bredband....24
6 Återkrav, felaktig utbetalning samt misstänkt bidragsbrott....24
6.1 Återkrav....24
6.2 Felaktig utbetalning....25
6.3 Misstänkt bidragsbrott....25

1 Mål och inriktning, socialtjänstlagen

1.1 Socialtjänstlagen (SoL)

1 § Samhällets socialtjänst ska på demokratins och solidaritetens grund främja människornas:

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser.

Vidare styr;
3 kapitlet 1 § *barnets bästa*
4 kapitlet 1 §; *kommunens yttersta ansvar*
8 kapitlet 2 §; *försörjningsstödet kan vägras eller nedsättas*
12 kapitlet 1 §; *rätt till försörjningsstöd och dess utformning*
12 kapitlet 2 §; *socialnämnden får ge bistånd utöver än enligt 1 §*
12 kapitlet 4 §; *deltaga i kompetenshöjande verksamhet*
12 kapitlet 7 §; *försörjningsstöd och riksnorm*
33 kapitlet 1 §; *möjligheter till återkrav*
33 kapitlet 1 §; *återkrav vid förskott på förmån*

1.2 Barnperspektivet

Två av barnkonventionens huvudprinciper**, *principen om barnets bästa*** och ***barnets rätt att få uttrycka sina åsikter och få sin åsikt beaktad i förhållande till sin ålder och mognad***, finns införda i gällande socialtjänstlag, 1 kapitlet 2 § socialtjänstlagen respektive 3 kapitlet 5 § socialtjänstlagen.

Barnens situation ska alltid uppmärksammas när vuxna vänder sig till socialtjänsten med en ansökan om bistånd till familjen. Även om barnets bästa inte alltid är avgörande för vilket beslut som ska fattas ska det alltid beaktas, utredas och redovisas. Särskilt fokus ska läggas på barns behov i familjer med långvarigt biståndsberoende. Se länets stödmaterial i kvalitets- och ledningssystemet.

1.3 Jämlikhetsperspektivet

I handläggning och bedömning av ärenden avseende ekonomiskt bistånd ska alla, oavsett kön, sexuell läggning, funktionshinder, social- och etnisk bakgrund, bedömas utifrån samma värdegrund. Alla människor ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Socialnämnden beslutade 2017-10-26 om förändrade rutiner vid utbetalning av försörjningsstöd till parhushåll. Från och med 2018-01-01 delas beviljat försörjningsstöd upp och betalas ut med halva beloppet till vardera part.

1.4 Ekonomiskt bistånd och våld

Individ- och Familjeomsorgen har beslutat att som rutin ställa frågor om våld oavsett vad ansökan/anmälan avser. Vid utredning av den ekonomiska situationen ska FREDA kortfrågor alltid användas. Socialstyrelsens bedömningsinstrument FREDA ska användas för att identifiera våld, bedöma behov av skydd och stöd i samband med våldsutsatthet i samråd med socialsekreterare på vuxenstöd.

Socialtjänsten ska ha beredskap för att handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd som är akut och avser våld i nära relation. Om en våldsutsatt är i behov av ekonomiskt bistånd ska den som tagit emot den våldsutsatta, förmedla kontakt med enheten för ekonomiskt bistånd. I det akuta skedet är skyddsbehovet det primära och tillfälligt ekonomiskt bistånd kan beviljas utan sedvanlig prövning av den skyddsbehövandes ekonomiska förutsättningar. Vid bedömning av rätten till bistånd i den akuta situationen, får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte.

1.5 Verksamhetsmål för ekonomiskt bistånd

Socialnämnden sätter årligen upp verksamhetsmål för individ- och familjeomsorgen. Verksamhetsidén är att individ- och familjeomsorgen ska tillhandahålla stöd och hjälp för att stärka kommuninnevånarnas möjligheter att leva ett för dem fullvärdigt och självständigt liv.

Det övergripande målet är att varje hushåll så snart som möjligt ska bli oberoende, eller minska sitt beroende av ekonomiskt bistånd, genom att övergå till annan försörjning. Handläggningen ska ske med bibehållen respekt för rättssäkerhet och integritet. Eventuella krav på den som söker bistånd ska anpassas efter hans eller hennes individuella förmåga och förutsättningar.

Det är inte möjligt att beskriva alla olika sorts situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Dessa riktlinjer beskriver några vanligt förekommande situationer och behov. Biståndet ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare på orten i allmänhet har råd att kosta på sig. En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska alltid göras. Individuell prövning kan tillämpas om särskilda skäl föreligger eller när någon hamnat i akut nödsituation.

Vägledning kan i viss mån fås av ”Allmänna råd från Socialstyrelsen” och prejudicerande domar från Kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen. I viss mån kan även domar från Förvaltningsrätten användas som vägledning.

1.6 Nödprövning och akut bistånd

Principen om kommunens yttersta ansvar innebär att enskilda kan ha rätt till bistånd i akuta nödsituationer, vilket gäller även om kommunen inte har huvudansvaret för den enskilde,

likväl om en sökande saknar uppehållstillstånd. Det innebär att en så kallad nödprövning ska göras om en sökande hävdar att nödsituation föreligger.

Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till om det finns barn i hushållet, och deras situation ska särskilt uppmärksammas. Föräldrar ska i detta sammanhang informeras om det ekonomiska ansvar som föräldraskapet innebär, dvs. att de bär huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas.

Vid nödprövning bör följande överväganden göras, är det:

- En akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomisk hjälp?
- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrar att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation. Vad som innefattar en akut nödsituation ska bedömas i varje enskilt fall, då vad som anses vara akut bistånd inte är reglerat. Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om behovet kan vara ett uttryck för att det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

2 Ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd

2.1 Tillämpning

Grundkravet för att kunna erhålla ekonomiskt bistånd är man först ska ha prövat alla andra möjligheter till försörjning. Detta innebär att man ska ha avyttrat realiserbara tillgångar samt ansökt om alla andra förmåner och ersättningar som man kan ha rätt till, såsom t ex underhållsstöd, bostadsbidrag och arbetslöshetskassa. Först när alla andra möjligheter till försörjning är uttömda kan rätt till ekonomiskt bistånd föreligga.

De som uppbär ekonomiskt bistånd ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Biståndet ska

lämnas så att det främjar människors fortsatta rehabilitering och förebygger framtida biståndsbehov.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till:
försörjningsstöd enligt riksnormen samt till ***kostnader för livsföring i övrigt.***

- ***Försörjningsstödet*** indelas i socialtjänstlagen i två delar. Dels det schablonberäknade riksnormen som är lika för alla och dels de s.k. skäliga kostnader som varierar individuellt, såsom boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

- L***ivsföring i övrigt*** avser de olika behov som den enskilde behöver för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet, såsom till exempel glasögon eller tandvård. Det är inte möjligt att lämna en uttömmande uppräkning av vilka insatser eller behov som ska anses ingå. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Försörjningsstödet bör som regel beräknas utifrån de inkomster hushållet haft kalendermånaden innan utbetalningsmånaden. Inkomster som hushållet fått tidigare bör vanligtvis inte påverka försörjningsstödets belopp, om inte inkomsterna varit mycket höga eller varit avsedda för en viss längre tidsperiod, till exempel ett avgångsvederlag.

2.2 Inkomster som i sin helhet reducerar biståndet (belopp efter skatt)

- inkomster av arbete
- sjukpenning, rehabiliteringspenning, föräldrapenning
- pension, livränta
- sjukersättning eller aktivitetsersättning (tidigare förtidspension och sjukbidrag)
- arbetslöshetsersättning (a-kassa/alfa-kassa), även starta-eget-bidrag
- bidrag vid arbetsmarknadsutbildning, aktivitetsstöd
- underhållsstöd och utfyllnadsbidrag
- barnbidrag/förlängt barnbidrag
- flerbarnstillägg
- bostadsbidrag, bostadstillägg och inackorderingstillägg
- familjebidrag
- studiemedel, övrigt studiestöd enligt studiebestämmelserna
- arvodesdelen av familjehemsersättning eller annat arvode
- överskott på skattekonto som inte omhändertas av Kronofogden
- räntor, utdelningar och reavinster
- utbildningspremie (efter värnpliktstjänstgöring)
- avgångsvederlag
- arv
- försäkringsersättning och skadestånd som kompenserar inkomstförlust

- försäkringsersättning som kompenserar förlust av egendom som skulle ha kunnat tillgodose hushållets behov genom att avyttras - t ex husvagn, skoter
- insättningar på kontot räknas som inkomster om det inte finns tydliga och godtagbara förklaringar/orsaker till dessa.

2.3 Inkomster som inte eller delvis reducerar biståndet

- Ungdomars arbetsinkomst när vårdnadshavare fortfarande har underhållsskyldighet ska inte reducera familjens försörjningsstöd. Särskilt gäller detta inkomster från feriearbete. Det är dock rimligt att sådan inkomst ska kunna begränsa rätten till ekonomiskt bistånd för särskilda kostnader för livsföringen i övrigt för barnet, såsom t ex möbelkomplettering.

- Extra tillägg till studiebidrag eller fondmedel som utbetalats efter social bedömning ska inte beaktas vid normberäkning.

- Den del av vårdbidrag och handikappersättning som enligt beslutsmeddelande från Försäkringskassan avser merkostnader eller extra kostnader relaterade till handikappet ska ej medräknas som inkomst. Kostnader för handikappet eller merkostnader knutna till funktionshindret ska inte beaktas vid normberäkning.

- Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer med bostadsbidrag, gäller fram till 2025-06-30 om inte regeringen gör en förlängning. Vid förlängning fortsätter undantaget från inkomstberäkningen att fortsätta.

3 Sökandegrupper

Som medlemmar i en familj räknas makar, registrerad partner, sambor och barn/unga upp till och med 20 år som föräldrarna har underhållsskyldighet för. I lagstiftning i Äktenskapsbalken, Lag om registrering av partnerskap samt sambolagen tydliggörs makars, partners och sambos skyldigheter mot varandra.
Bådas inkomster och utgifter ska ligga till grund för bedömning och rätt till bistånd.

3.1 Barnfamiljer

Föräldrarna har underhållsskyldighet för sitt barn till dess att barnet fyllt 18 år enligt 7 kapitlet Föräldrabalken (FB). Ekonomiskt bistånd till barn och ungdomar som ännu inte har fyllt 18 år prövas endast i undantagsfall och då i samråd med handläggare från Barn- och familj. Utredningen kräver i allmänhet att den unges föräldrar kontaktas för att få kännedom om deras ekonomiska möjligheter att bidra till den unges försörjning.

Vid umgänge med barn kan riksnorm avseende livsmedel och hygien för barnet utgå för de dagar som barnet vistas hos sin umgängesförälder. Även reskostnader kan beviljas för att umgänge ska komma till stånd, dock förutsättes att föräldrarna delar på kostnaden. Dom i umgängesmål eller överenskommelse i familjerätt ska beaktas.

I de ansökningar som görs av barnfamiljer om bistånd till hyresskuld och el-skuld ska alltid barnperspektivet beaktas. Det ska klart och tydligt framgå vilka negativa och positiva konsekvenser det fattade beslutet får för barnen som berörs. Vid eventuell vräkning för barnfamilj ska alltid personal från socialtjänsten vara närvarande, både från försörjningsstöd samt barn- och familj. Barnfamiljer ska också prioriteras när det gäller andrahandskontrakt.

3.2 Hemmaboende vuxna barn

Föräldrarna har underhållsskyldighet för sitt barn till dess att barnet fyllt 18 år enligt 7 kapitlet Föräldrabalken (FB). Går barnet i skolan då det fyller 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga så länge den unge går i skolan, dock längst till dess att barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförbar utbildning. Ungdomar som studerar på gymnasial nivå har rätt att ansöka om studiebidrag och studielån (www.csn.se), om en ungdom ansöker om studielån anses de vara självförsörjande och ska därför tas bort från föräldrarnas hushåll. Detta gäller ej vid enbart studiebidrag.

Om barnet är över 18 år och gift men går kvar i gymnasiet är föräldrarna underhållsskyldiga om inte make eller maka kan försörja sin partner (Kammarrätten 2004-12-08, mål nr 2352-2004).

I särskilda fall kan socialtjänsten bortse från föräldrarnas försörjningsansvar (om ungdomen är över 18 år men fortfarande går i gymnasiet) och ungdomen kan beviljas försörjningsstöd. I normberäkning ska ungdomen räknas som ensamstående vuxen (inte studerande ungdom) då denne ska ta ansvar för sin egen ekonomi som en vuxen och det innebär ingen sänkning av försörjningsstödet när denne går ut gymnasiet eller fyller 21 år.

Vuxna hemmavarande barn som fyllt 18 år och är arbetslösa söker självständigt ekonomiskt bistånd. Om den unge inte tidigare betalat hyresdel till föräldern ska det som huvudregel inte beviljas bistånd till detta. Undantag kan göras när den unge är medlem i en familj som har löpande försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det. Följande fall blir aktuella:

- Inkomst av bostadsbidrag bortfaller när den unge fyllt 18 år eller avslutar gymnasiet. Hyresdel för den unge kan beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget.

- Föräldrarna söker bostadsbidrag som barnfamilj. Försäkringskassan räknar ut en hyresdel som det vuxna barnet ska betala vilket minskar föräldrarnas hyra och bostadsbidrag. Biståndet till hyra kan beviljas med den summa som Försäkringskassan fastställt som hyresdel. Gäller hushåll med barn både under och över 18 år.

För att bedömning kring hyresdel ska kunna genomföras måste intyg från Försäkringskassan inkomma där det framgår att föräldrarna fått sitt bostadsbidrag reducerat på grund av att barnet fyllt 18 år.

Hyresdel kan också beviljas om den sökande tidigare en period själv betalat hyresdel. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet. (För beräkning av skälig hyreskostnad se avsnitt Inneboende/delad hyra sidan 22).

3.3 Arbetslösa

Rätten till bistånd kräver att:

- den enskilde är aktivt arbetssökande och följer sin arbetsplan på Arbetsförmedlingen. Arbetena ska vara tjänster/lediga tjänster som han/hon rimligtvis kan få.
- den enskilde själv aktivt uppsöker potentiella arbetsgivare och lämnar intresseanmälan/CV
- den enskilde ska vara inskriven på Arbetsförmedlingen och ha en aktuell handlingsplan som uppdateras kontinuerligt och lämnas in tillsammans med ansökan.
- den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande som framgår om lagen om Alfa-kassa och lagen om A-kassa.
- den enskilde tar anvisat arbete, att han/hon inte genom eget agerande skilts från arbete eller agerat så att möjlighet till arbete/praktik inte kommit till stånd.
- sökanden som bedöms ha arbetsförmåga och uppbär ekonomiskt bistånd ska delta i av nämnden anvisad plats vid arbetsmarknadsenhetens verksamhet Samlad Kraft. Detta syftar till att stärka den enskildes möjligheter till inträde på arbetsmarknaden eller inför fortsatt utbildning.

3.4 Brottsoffer

Socialnämnden har ett särskilt ansvar för brottsoffer (5 kapitlet 11 § socialtjänstlagen). Det kan finnas skäl att beräkna kostnader till högre nivå än riksnorm med anledning av tillfälligt högre kostnader på grund av att personen varit utsatt för brott. Även livsföring i övrigt (till exempel dyrare boende och hemutrustning) kan bedömas skäligt till brottsoffer. Möjlighet till kommande skadeståndsersättning bör beaktas när omfattningen av beslut om ekonomiskt bistånd fattas.

3.5 Egna företagare

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte bör utgå till att finansiera affärsverksamhet eller till att reglera skulder som uppkommit i en sådan verksamhet.

Försörjningsstöd lämnas till den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Detta innebär att den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter till egen försörjning som står till buds innan rätten till bistånd inträder.

Om en person har ett företag eller ett uppdrag i ett företag ska alltid eventuella inkomster och tillgångar i företaget utredas. Att inte avyttra realiserbara tillgångar kan innebära att den enskilde, efter en individuell behovsbedömning, nekas ekonomiskt bistånd. I en sådan situation kvarstår kommunens yttersta ansvar att bedöma om den enskilda bedöms vara i en akut nödsituation.

Undantag från grundprincipen och den enskilde kan ha rätt till ekonomiskt bistånd trots eget företag kan vara till exempel:

- Att företaget bedöms inom en snar framtid genererar inkomster i den mån att den enskilde blir självförsörjande.
- Vid akut eller tillfälligt behov.

3.6 Pensionärer

Personer som ansöker om försörjningsstöd medan de har rätt till allmän pension och äldreförsörjningsstöd enligt Pensionsmyndighetens kriterier ska i stället hänvisas till att ta kontakt med Pensionsmyndigheten (https://www.pensionsmyndigheten.se/for-pensionarer/ekonomiskt-stod/ansok-om-aldreforsorjningsstod).

Personer som är aktuella för ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd ska i god tid uppmanas att lämna in ansökan om äldreförsörjningsstöd till Pensionsmyndigheten, då äldreförsörjningsstöd ej beviljas retroaktivt. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut hos Pensionsmyndigheten ska det beslutas som förskott på förmån enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen och därefter återkrävas från Pensionsmyndigheten.
(https://www.pensionsmyndigheten.se/content/dam/pensionsmyndigheten/blanketter---broschyrer---faktablad/blanketter/%C3%B6vrigt/Begaran-fran-socialnamnden-utbetalning-for-retroaktiv-tid-fran-pensionsmyndigheten-pm-8600-006-f004.pdf).

3.7 Personer i arbetskonflikt

Personer indragna i arbetskonflikt har rätt till ekonomiskt bistånd enligt samma grunder som andra hjälpbehövande. Biståndet är förenat med återbetalningsskyldighet enligt 4 kapitlet 1 § samt 9 kapitlet 2 § socialtjänstlagen vilket den bidragssökande ska informeras om vid ansökningstillfället.

3.8 Personer i behov av förmedlingsmedel

Se egen rutin för handläggning av ansökan om förmedlingsmedel.

3.9 Personer i kriminalvård och rättspsykiatrisk vård

Kriminalvården står för de kostnader som är förenade med vården under den tid personen är häktad eller intagen på kriminalvårdsanstalt. Kriminalvårdens ansvar upphör när personen är villkorligt frigiven.

Den som är intagen vid kriminalvårdsanstalt har i regel inte rätt till bistånd enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen till boendekostnaden om det tilldömda straffet överstiger sex månader. Personer som dömts till fängelsestraff överstigande sex månader bör uppmanas till att säga upp sitt hyreskontrakt alternativt undersöka möjligheten att hyra ut boendet i andrahand.

Vidare information om eventuell ersättning vid deltagande i Kriminalvårdsanstaltens programverksamhet samt ersättning till glasögon, klädutrustning och akut tandvård finns att tillgå på Kriminalvårdens hemsida (https://www.kriminalvarden.se/globalassets/om_oss/lagar/kvfs-2011_1-fark-fangelse-konsoliderad-version.pdf).

Personer dömda till rättspsykiatrisk vård hör inte till Kriminalvårdens ansvar vad gäller dennes ekonomiska situation under vårdtiden. Likt annan vård utanför hemmet tillämpas kommunens yttersta ansvar. Däremot bör rätten till eventuell boendekostnad likställas med personer dömda att avtjäna fängelsestraff.

3.10 Personer med skadligt bruk/beroende

Skadligt bruk/beroende är inte skäl att neka ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd men kan påverka hur biståndet utbetalas. Personen ska ändå garanteras en skälig levnadsnivå (se rubrik 4.3 Reducerat bistånd). Fokus på motiverande arbete att sökande ska ta emot behandlande insatser. Om personen deltar i institutionsbehandling som överstiger sex månader bör det övervägas om denne fortsatt ska få boendekostnaden beviljad.

3.11 Sjukskrivna

Den sökande som hävdar arbetsoförmåga ska bifoga ett aktuellt läkarintyg tillsammans med ansökan där det framgår om personen är sjukskriven på hel- eller deltid, samt den planering personen har tillsammans med sin läkare för att uppnå arbetsförmåga. Personer som inte är sjukskriven på heltid förväntas på resterande procent ha en planering med Arbetsförmedlingen och / eller kommunal verksamhet för att komma närmare egen försörjning.

Om Försäkringskassan bedömer att personen är arbetsför trots läkarintyg ska en individuell planering upprättas i samråd med läkare och andra nödvändiga myndigheter, exempelvis Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Även utan läkarintyg eller i de fall Försäkringskassan bedömt att en viss del av arbetsförmågan kvarstår men den biståndssökande uppenbart saknar psykiska eller fysiska förutsättningar att få eller behålla ett arbete ska bistånd kunna utgå. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska samverka i de fall där sjukpenning inte beviljas trots läkarintyg.

Bistånd kan beviljas som förskott på förmån enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen vid ansökt sjukpenning, sjukersättning, aktivitetsersättning eller sjukskrivna som överklagat indragen sjukpenning där personen avvaktar beslut om ansökt ersättning. Biståndet ska då återkrävas

från Försäkringskassan (https://www.forsakringskassan.se/myndigheter-och-samarbetspartner/for-dig-som-jobbar-inom-kommunen/retroaktivt-beviljad-ersattning).

3.12 Studerande

Vuxna studerande som har gymnasiekompetens är inte berättigade till försörjningsstöd under studietiden. Eftergymnasiala studier samt studier i avsikt att läsa upp gymnasiebetyg ska planeras och finansieras via studiemedelssystemet och vuxenstudiestödet. (www.csn.se).

Vuxna arbetslösa som saknar grundskole- eller gymnasiekompetens kan efter individuell bedömning beviljas ekonomiskt bistånd som komplement till studiemedel om studier bedöms nödvändiga för att den enskilde ska kunna få arbete och inkomst. För att kunna få ekonomiskt bistånd ska både låne- och bidragsdelen av studiemedlen nyttjas.

Under sommaruppehållet kan studerande beviljas försörjningsstöd i avvaktan på annan inkomst, till exempel A-kassa eller lön från feriearbete som oftast utbetalas i efterskott. Biståndet ska beviljas mot återkrav enligt 4 kapitlet 1 § och 9 kapitlet 2 § socialtjänstlagen om sökanden väntar inkomst för sommaruppehållet och lämpligen återbetalas när dubbla ersättningar i form av lön och studiemedel utbetalas i slutet på sommaren. Beslut om ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas ska vara skriftligt och innehålla de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikt. Beslutet ska delges den enskilde. Studerande som ansöker om försörjningsstöd under sommaruppehållet ska uppvisa vad de gjort för att försöka lösa situationen på egen hand, exempelvis börjat söka arbeten i god tid innan uppehållet.

Personer som studerar SFI ska ha full sysselsättning likvärdigt med en normal arbetsdag (heltid) för att vara berättigad försörjningsstöd. Vid det fall SFI förläggs på deltid ska personen vara inskriven på Arbetsförmedlingen och den kommunala verksamheten Samlad Kraft och därigenom ha en upprättad handlingsplan för att komma närmare egen försörjning.

3.13 Tillfällig vistelse i kommunen

Huvudregeln är att personer som tillfälligt vistas i kommunen snarast erbjuds resa till hemkommunen. Eventuellt kan kostnader för nödvändigt uppehälle fram till avresa beviljas.

Bistånd ska beviljas restriktivt för personer som vistas tillfälligt i kommunen. Samråd bör ske med handläggare i hemkommunen i de fall den enskilde är aktuell hos socialtjänsten.

3.14 Utländska medborgare

- **EU-medborgare/nordiska medborgare** kan vistas i och söka arbete i Sverige, under förutsättning att de är självförsörjande. Det gäller både EU-medborgare utan uppehållstillstånd och de som fått tidsbegränsade uppehållstillstånd på grund av utbildning, arbete eller om de är pensionärer. Den som inte klarar av att försörja sig själv

hänvisas till att återvända till hemlandet. Om medel för hemresan saknas ska i första hand hemlandets ambassad/konsulat konsulteras. När alla möjligheter är uttömda har kommunen skyldighet att pröva rätten till bistånd för hemresa. Medborgare från andra nordiska länder likställs med och har samma rättigheter som svenska medborgare.

- **Utländska medborgare med uppehållstillstånd och arbetstillstånd** som bor i Sverige har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Undantag gäller för de tre första åren efter att uppehållstillstånd beviljats. Under dessa tre år utgår statlig etableringsersättning.

- Utländsk medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd. Utländska medborgare med uppehållstillstånd för besök ska bedömas på samma sätt som utländska medborgare som befinner sig tillfälligt i landet. Utländska studenter ska inte beviljas ekonomiskt bistånd annat än i undantagsfall, i en akut nödsituation. Uppehållstillståndet har beviljats under förutsättningen att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

- **Utländska medborgare utan uppehållstillstånd**, med undantag från vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige mer än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd. Kommunen bör uppmana personen att ta kontakt Migrationsverket för att ansöka om ett uppehållstillstånd. Ansöker personen inte om uppehållstillstånd kan det möjligen bli aktuellt med bistånd i avvaktan på avvisning eller utvisning.

- Personer som tillfälligt vistas i landet t ex; turister, affärsresenärer, säsongsarbetare, ska i första hand hänvisas till det egna landets ambassad/konsulat. I princip har den enskilde rätt till bistånd enligt 4 kapitlet 2 § socialtjänstlagen, i en nödsituation och kommunen är då skyldig att pröva rätten till bistånd i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Undantag från ovanstående kan göras för barn under 18 år som bor hos vårdnadshavare med uppehållstillstånd.

- **Asylsökande ska alltid hänvisas till Migrationsverket** som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lag om mottagande av asylsökande med flera (LMA). Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen.

3.15 Värnpliktiga

För värnpliktiga och deras familjer är regeln att de bidrag som utgår enligt familjebidragsförordningen i form av dagsbidrag, ska täcka levnadskostnaderna.

Värnpliktiga får en utbildningspremie (tidigare utryckningsbidrag).
Utbildningspremien baseras på dagersättningen och utbildningens längd.

4 Riksnorm och beräkningsgrunder för handläggning av ekonomiskt bistånd

4.1 Personliga kostnader

Se meddelandeblad som ges ut av Socialstyrelsen varje år.
https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/ekonomiskt-bistand/riksnormen/

4.2 Gemensamma hushållskostnader

Se meddelandeblad som ges ut av Socialstyrelsen varje år.
https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/ekonomiskt-bistand/riksnormen/

När en person erhåller reducerad norm (livsmedelsnorm) beviljas som regel inte gemensamma hushållskostnader.

Barn ska räknas med som hushållsmedlemmar oavsett om de bor hos den som uppbär försörjningsstöd eller om de vistas där endast under umgängestiden. Kostnaderna för den unge bör beräknas utifrån riksnormen för det antal dagar barnet vistas hos respektive förälder. Umgängesintyg kan krävas som beslutsunderlag.

4.3 Reducerat försörjningsstöd

Innefattar endast normen för livsmedel enligt schablonbelopp per månad. Använd normberäkningen i Lifecare för uträkning. Gemensamma hushållskostnader beviljas ej i dessa fall.

Personer som är aktiva i missbruk kan beviljas reducerat försörjningsstöd om kommunen har anledning att misstänka att beviljat bistånd används till andra utgifter än de är avsedda till. Observera att reducerad riksnorm inte påverkar rätten till bistånd avseende hyreskostnad, hushållsel, hemförsäkring, arbetsresor eller medlemskap i fackförening eller arbetslöshetskassa. För att säkerställa att beviljat bistånd går till godkända kostnader erbjuds möjligheten att fakturorna betalas direkt via Socialtjänsten.

4.4 Dagsbelopp

I de fall försörjningsstöd beslutas för en kortare period än en månad bör vid tillämpningen av riksnormen ett dagsbelopp räknas fram genom att riksnormsbeloppet multipliceras med tolv och produkten divideras med 365. En vecka är dagsbeloppet gånger 7.

4.5 Särskild beräkningsregel för den som börjat arbeta

Enligt 12 kapitlet 8 § socialtjänstlagen finns en särskild beräkningsregel för den som har försörjningsstöd men börjat arbeta. För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till

ekonomiskt bistånd. Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen. Den särskilda beräkningsregeln gäller inte hemmavarande barns och skolungdomars inkomster som anges i 9 § tredje stycket.

4.6 Prisbasbeloppet

Uppräknas årligen.
https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-ekonomiska-tendenser/priser/konsumentprisindex-kpi/pong/tabell-och-diagram/prisbasbelopp/prisbasbelopp/.

4.7 Utbetalningsformer

Försörjningsstöd enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen bör i normalfallet beviljas och betalas ut månadsvis genom bankkontoinsättning. I undantagsfall kan utbetalning ske via rekvisition på till exempel livsmedel eller receptbelagd medicin, se avsitt 1.6 Nödprövning och akut bistånd.

I särskilda undantagsfall kan kommunens förladdade kort lämnas ut, exempelvis vid våldsutsatthet där den våldsutsatta skyndsamt behöver förflyttas eller den våldsutövande har kontroll över den våldsutsattas bankkonton. Korten finns på ekonomikontoret och beställs av socialtjänstens administratör. För att göra en utbetalning behövs en bokföringsorder vilket går att hitta på intranätet.

5 Bistånd till livsföringen i övrigt

5.1 Advokatkostnader

Bistånd till juridisk hjälp beviljas som regel inte. Den enskildes behov kan normalt tillgodoses genom rättsskyddet i hemförsäkringen eller rättshjälpsmyndigheten (https://www.domstol.se/rattshjalpsmyndigheten/). Efter individuell prövning kan bistånd beviljas till självrisken i rättsskyddet om särskilda skäl finns, till exempel i vissa familjerättsliga ärenden.

5.2 A-kassa/Alfa-kassa och fackföreningsavgift

Avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa räknas som en godtagbar utgift med det belopp som gäller för den organisation som den enskilde tillhör. Den enskilde är skyldig att tillse att avgiften är satt till rätt nivå och ska ansöka om nedsättning av avgiften vid arbetslöshet, sjukskrivning med mera.

5.3 Barnomsorg

Barnomsorgsavgift är en godtagbar kostnad när behov av barnomsorg föreligger. Bistånd till privat barnomsorg beviljas endast med belopp motsvarande den kommunala barnomsorgstaxan. Den enskilde har ett eget ansvar att se till att avgiften är satt till rätt nivå genom att lämna korrekta inkomstuppgifter till utföraren av barnomsorg.

Om barnet bor i växelvis boende får vårdnadshavarna en varsin faktura beräknat på enskild inkomst.

5.4 Barns födelseutrustning

Med spädbarnsutrustning avses bilstol, basutrustning för kläder, säng och sängkläder, barnvagn med tillbehör, skötbädd med tillbehör samt utrustning för bad. Om behov finns kan bidrag beviljas till spädbarnsutrustning med högst 12 procent av aktuellt prisbasbelopp. I bedömningen ska hänsyn tas till om det finns utrustning från äldre barn i familjen.

5.5 Begravning

Om ett dödsbo helt eller delvis saknar tillgångar eller försäkringar kan bistånd beviljas för att säkerställa en värdig begravning. Hänsyn ska tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner och i förekommande fall olika religiösa och etniska gruppers speciella önskemål. Även den avlidnes och anhörigas önskemål beträffande formerna för begravningen ska respekteras, om kostnaderna är skäliga.

I Sverige finns möjlighet att tillgodose behov av begravningsceremonier och gravsättningar för olika religiösa inriktningar. Det kan därför inte krävas att kommunen, för personer som avlider här i landet, ska betala för begravningskostnader i annat land.

Bistånd till begravningskostnad kan beviljas med högst 50 procent av basbeloppet. Av detta bedöms kostnadsnivån för en värdig begravning till 30 procent och kostnaden för sten med inskription till 15 procent av aktuellt basbelopp. Om sten redan finns och ansökan gäller endast inskription bör faktisk kostnad beviljas för årtal och namn.

I en skälig begravningskostnad ingår; kista med svepningstillbehör, dödsannons i 1 tidning, kistdekoration, begravningsbil från bårhus till kyrka, begravningsbyråns arvode inkl. svepning och representant vid jordfästning, urna vid kremering, transport till begravningsplats inom Sverige. Dessutom ingår enklare förtäring efter begravningsakten. Förtäringen får motsvara 0,25 procent av basbeloppet per gäst (Se även SOSFS 2003:5).

I en förälders försörjningsskyldighet ligger även ett ansvar att efter förmåga stå för kostnaderna för ett barns begravning.

5.6 Boendekostnad

Ett hyrestak, s.k. ***högsta godtagbara boendekostnad,*** tillämpas vid bedömning av rätt till bistånd till boendekostnad. Nivån motsvarar den på orten gällande genomsnittskostnaden för olika bostadsstorlekar och revideras årligen eller vid behov.

1 vuxen/ung vuxen.	4 350 kr/mån
1-2 vuxna.	5 750 kr/mån

1-2 vuxna och 1 barn.	6 850 kr/mån
1-2 vuxna och 2 barn.	8 600 kr/mån

Bistånd beviljas inte till kostnad för medlemskap i hyresgästföreningen. Kostnad för motorvärmare/garage beviljas endast om bil behövs för arbetsresor eller om det finns medicinska skäl till bilinnehav.

Om rätten till bistånd föreligger utgår ekonomiskt bistånd till boendekostnaden enligt följande förutsättningar:

- Bostadens storlek och kostnad ska vara skälig i förhållande till hushållets storlek och inkomster. Med skäligt antal rum avses normalt två boende per rum, kök och vardagsrum oräknat. För ensamstående utan barn kan ett rum och kök i de flesta fall vara godtagbar standard. Ensamstående med barn kan motivera en större lägenhet utifrån barnens behov, ålder eller kön än vad två vuxna utan barn behöver. Om man har umgängesbarn bör hänsyn tas till barnets behov under umgängestiden. Två umgängesbarn bedöms behöva samma utrymme som ett hemmavarande barn.

- Hyreskostnaden ska i möjligaste mån anpassas till hushållets försörjningsmöjligheter. Därför bör diskussioner med de sökande föras om vikten av realistiska val vad gäller lägenhetsstorlek och boendestandard.

- Den enskilde måste ansöka om bostadsbidrag.

Undantag kan efter individuell prövning göras om:

- Den enskildes boendekostnad bedöms oskäligt hög, men det rör sig om ett kortvarigt bidragsbehov.

- Tillgången på bostadsmarknaden är hård och tillgång på bostäder låg.

- Bidragsbehovet är långvarigt och den faktiska boendekostnaden bedöms oskäligt hög. Den enskilde bör då uppmanas byta till billigare bostad eller på annat sätt sänka boendekostnaden. Den faktiska boendekostnaden kan då godkännas om den enskilde lämnas ett skäligt rådrum, i regel tre månader. Därefter godkänns endast belopp motsvarande högsta godtagbara boendekostnad.

- Om en flyttning förmodas åstadkomma negativa sociala konsekvenser, till exempel avbrott av barnomsorg, skolgång och ett socialt nätverk. Konsekvenserna för barnen ska särskilt beaktas och dokumenteras.

- Om den enskilde har svårigheter att bli godkänd som hyresgäst pga betalningsanmärkningar.

- Om den enskilde pga funktionshinder har en specialanpassad bostad.

Om den enskilde som uppbär försörjningsstöd önskar flytta till ett dyrare boende bör detta beviljas om:

- Det föreligger starka medicinska eller sociala skäl som styrker flyttningsbehovet.
- Det har uppstått svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmarna, exempelvis våldsutsatthet.
- Bostaden inte uppfyller en skälig boendestandard med hänsyn till fysisk miljö eller trångboddhet.

5.7 Boende i egen fastighet/bostadsrätt

Vid boende i egen fastighet godkännes sammanlagda kostnaderna upp till högsta godtagbara boendekostnad för hushållets storlek. Medräknas gör räntekostnader motsvarande 70 procent (100 procent om sökande beviljats skattejämkning), villaförsäkring, fastighetsskatt, sotning, uppvärmning, vatten/avlopp och sophämtning. Amortering medräknas inte.

Endast lån avseende inköp och renovering av fastighet, där fastigheten står som säkerhet för lånet, beaktas vid beräkningen av boendekostnad.

Familj som behöver bistånd till lån för antingen fastighet eller bostadsrätt och inte har skattejämkning bör uppmanas ansöka om jämkning hos Skatteverket.

Vid beräkning av hyreskostnad i bostadsrätt medräknas bostadens månadsavgift, eventuell uppvärmning samt ränta för lån där bostadsrätten intecknats med 70 procent (100 procent om sökande beviljats skattejämkning). Amortering medräknas inte. Kostnad upp till högsta godtagbara kostnad godkännes.

Vid hjälpbehov som bedöms bli kortvariga (ej överstigande sex månader) gäller att ekonomiskt bistånd kan utgå till den faktiska räntekostnaden även om bostadens storlek och kostnad överstiger vad som anges i Socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnader. Motivet kan vara att familjen ska få skälig tid för bankkontakter eller försäljning av huset.

Vid hjälpbehov som bedöms överstiga sex månader utgår ekonomiskt bistånd till högre boendekostnad endast om starka skäl föreligger.

Vid boende i egen fastighet eller bostadsrätt bör Socialtjänsten ta ställning till fastighetens värde, då det eventuellt är en realiserbar tillgång som vid längre biståndsbehov kan avyttras.

5.8 Boende i hyresrätt/boende i andra hand

Månadshyran för boende i hyresrätt godtas upp till högsta godtagbara boendekostnad. Om lägenheten hyrs i andra hand godtas den hyra som avtalats mellan hyresvärd och hyresgäst, förutsatt att den är skälig.

5.9 Boende som inneboende/delad hyreskostnad

Förutsatt att kostnaden är skälig (högsta godtagbara boendekostnaden) beräknas hyran på den faktiska boendekostnaden för vad den inneboende avtalat med bostadsinnehavaren. Den som lever i hushållsgemenskap räknas inte som inneboende.

Vid beräkning av om kostnaden är skälig för inneboende ska belopp godkännas med den del av den faktiska bostadskostnaden som motsvarar det antal rum den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum bör då beräknas som två enheter och köket som en enhet.

Exempel: Den sökanden disponerar ett rum i en bostad på fyra rum och kök, dvs. två av totalt nio enheter. Bostadskostnaden är 6 000 kr per månad. Den sökandes kostnad beräknas som 2/9 x 6 000 kr = 1 333 kronor per månad.

5.10 Tillägg för livsmedel

Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyg hur länge läkarens bedömning gäller. Tillägg kan göras för fördyrad kost enligt Konsumentverkets beräkningar av förhöjda matkostnader vid olika kostbehov.

Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader, ska möjligheten till merkostnadsersättning eller vårdbidrag från Försäkringskassan undersökas. Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

5.11 Elkostnader

I förhållande till hushållets storlek och bostad beviljas den faktiska kostnaden för hushållsel. Om kostnaden för hushållsel bedöms oskäligt hög kan dock en reducering övervägas. Konsumentverkets rapport om skäliga levnadskostnader ska tjäna som ett riktmärke vid socialnämndens bedömning om elkostnaden är skälig.
https://publikationer.konsumentverket.se/privatekonomi/beraknade-hushallskostnader

5.12 Extra peng till jul till barnfamiljer

Vid ansökan om försörjningsstöd i december (för januari) kan en extra peng beviljas till jul för hushåll med minderåriga barn och/eller umgängesbarn. Extrapengen beviljas med 1 procent av gällande prisbasbelopp per barn. Grunden är att extrapengen beviljas till hushåll

med långvarigt biståndsbehov (minst sex månader) men individuell bedömning kan göras vid särskilda skäl.

5.13 Flyttning

Ekonomiskt bistånd till kostnader i samband med flytt kan beviljas under följande förutsättningar:

- att hushållet är berättigat försörjningsstöd samt att flyttningen är motiverad av arbetsmarknadsmässiga/sociala/medicinska skäl

- att en flytt till annan bostad kan medföra att bidragsberoendet upphör.

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader ska inte utges annat än om flytten kan förväntas bli till verklig hjälp för enskilde och dennes familj utifrån en helhetsbedömning. Egen förmåga att ordna flytt med hjälp av vänner och anhöriga ska vägas in i prövningen.

Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släpvagn eller flyttbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitande av flyttfirma.

Kostnader för redan verkställd flytt är att betrakta som privat skuld och beviljas inte annat än vid särskilda skäl (se avsitt Skulder sidan 22).

Kostnader för adressändring och eftersändning av post beviljas ej.

5.14 Försäkringar

- **Hemförsäkring**: Den enskildes faktiska kostnad för hemförsäkring godtas, om kostnaden bedöms som skälig i förhållande till hushållets storlek. Om hemförsäkringen ingår i fackföreningsavgiften medräknas inte kostnaden specifikt under posten hemförsäkring - utan under fackavgift. Bistånd beviljas till månadsbelopp avseende hemförsäkring bas, då en större hemförsäkring inte anses nödvändig för att uppnå en skälig levnadsnivå.

- **Villaförsäkring**: Kostnad för villaförsäkring eller kombinerad villa/hemförsäkring medräknas i samband med beräkning av boendekostnad för boende i egen fastighet.

- B**arnförsäkring**: Särskilda kostnader för barnförsäkring godtas ej, då detta ingår i gällande riksnorm. Vidare är alla skolelever i Ånge kommun olycksfallsförsäkrade via kommunens egen försäkring som omfattar skoltid, fritid samt ferier.

- **Bilförsäkring:** Kostnader för bilförsäkring godtas ej. Kostnad för bilförsäkring ingår i den milersättning som beviljas under förutsättning att den enskilde anses vara i behov av fordonet.

- **Livförsäkring**: Kostnader för livförsäkring godtas ej.

- **Pensionsförsäkring**: Kostnader för pensionsförsäkring godtas ej.

5.15 Glasögon och kontaktlinser

- **Glasögon:** Bistånd till glasögon kan beviljas efter bedömning av läkare eller optiker. Hänsyn ska tas till den enskildes egen betalningsförmåga under en tremånadersperiod. Om den enskildes inkomster understiger riksnormen eller ett eventuellt normöverskott inte täcker kostnaden för inköp av glasögon under en tremånadersperiod kan bistånd utgå till kostnader för glasögonbågar med maximalt 2 procent av basbeloppet, samt till standardglas och arbetskostnad. Kostnader för specialglas kan beviljas om behovet styrks av ögonläkare.

- **Kontaktlinser**: Bistånd till linser beviljas endast i undantagsfall. Undantag är om medicinska skäl finns och läkarintyg uppvisas som styrker att linser är nödvändiga eller om psykosociala skäl föreligger.

- **Glasögon eller kontaktlinser för barn:** Alla barn har rätt till bidrag från Regionen fram till och med det år de fyller 19 år till kostnader för glasögonglas eller kontaktlinser (ej båge).
  https://www.rvn.se/sv/delplatser/Vardgivare/Vardgivarwebb/administration-och-stod/glasogonbidraget/

5.16 Hemtjänst/kommunala hälso- och sjukvårdsavgifter

Pensionsmyndigheten har genom äldreförsörjningsstödet försörjningsansvar för personer som inte har tillräcklig inkomst och uppfyller övriga kriterier för pension (se avsnitt Pensionärer sidan 12).

Personer som inte uppfyller Pensionsmyndighetens kriterier (exempelvis ålder) och ansöker om ekonomiskt bistånd till kostnader avseende hemtjänst/kommunala hälso- och sjukvårdsavgifter bör i första hand hänvisas till avgiftshandläggare för nedsättning av avgiften.

Vid ansökningar om ekonomiskt bistånd till särskilda kostnader, t ex tandvård, ska hemtjänstavgiften medräknas som godtagbar kostnad i den ekonomiska beräkningen. Först ska dock den sökande hänvisas tillbaka till avgiftshandläggaren för kontroll om avgiften är satt till rätt belopp.

5.17 Hemutrustning

Med hemutrustning avses den grundutrustning som behövs i ett hem för att tillgodose behov av matlagning, umgänge, sömn och förvaring. Utgångspunkten är att flytt till bostad ska

planeras i god tid och finansieras med egna inkomster. Ekonomiskt bistånd till hemutrustning ska därför beviljas restriktivt. Skäl för att bevilja hemutrustning kan vara:

- Bostaden är ett led i en rehabiliteringsprocess.
- Den enskilde saknar möjlighet att förbättra sin ekonomi inom överskådlig tid
- Den enskilde har varit utsatt för brott och behöver omgående flytta till annan bostad.

Vid ansökan om hemutrustning ska alltid hembesök göras. Den enskilde behöver lämna in ett kostnadsförslag avseende den hemutrustning personen anser sig vara i behov av. Vid behov av hemutrustning hänvisas personen i regel till begagnatmarknaden. Vid ansökan efter en separation/skilsmässa ska bodelningshandlingar uppvisas innan ansökan handläggs. För samboförhållanden gäller att sambolagens regler för delning av det gemensamma bohaget ska ha beaktats.

Hemutrustning kan beviljas med högst 25 procent av prisbasbeloppet.

5.18 Hälso- och sjukvård/ receptbelagda läkemedel

Läkarvårdskostnader och receptbelagda mediciner ersätts vid behov upp till respektive högkostnadsskydd. Kostnader för besök hos sjukgymnast, psykolog, kurator, arbetsterapeut etc. kan beviljas enligt remiss från Regionen/läkare upp till högkostnadsskydd.

Sökande beviljas bistånd till läkarvård mot uppvisande av kvitto eller faktura.

Läkemedel som inte är subventionerade får i undantagsfall beviljas om mycket starka skäl föreligger. Det åligger den enskilde att visa att en sådan undantagssituation föreligger, t ex genom uppvisande av läkarintyg.
Innan bistånd beviljas ska dock den enskilde först ansöka om merkostnadsersättning hos Försäkringskassan. Om beslut från Försäkringskassan inte bedöms kunna avvaktas bör det övervägas att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på förmån.

Ekonomiskt bistånd till viktminskningsmedicin ska prövas som övriga icke subventionerade läkemedel. Innan eventuellt bifall ska den enskilde ha uttömt andra alternativ exempelvis dietist, individstöd (för struktur kring mat och motion). Viktigt att ha med i bedömningen att sedvanlig behandlingstid med viktminskningsmedicin är ca två år.

Alla läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen är gratis för barn. Det som inte omfattas är:

- Receptfria läkemedel för rökavvänjning
- Vissa utvärtes läkemedel godkända av Läkemedelsverket

- Naturläkemedel

5.19 Institutionsnorm

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om den enskilde helt saknar inkomster och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Fickpengar beviljas med maximalt 0,8 procent av gällande prisbasbelopp per vecka.

Bistånd till inköp av kläder och skor prövas separat. Hänsyn ska då även tas till den enskildes ekonomiska situation före behandlingen, då detta kan vara avgörande för vilken klädutrustning som redan finns. I regel kan bistånd beviljas till hyra, el och hemförsäkring under sex månader, därefter görs en individuell bedömning i samråd med vuxenstöd.

Vid längre institutionsvistelse än sex månader kan fickpeng där en post för kläder ingår beviljas, så att löpande inköp av klädutrustning kan göras. Fickpeng där post för kläder ingår beviljas med maximalt 1 procent av gällande prisbasbelopp per vecka.

5.20 Kläder

Alla normala utgifter för kläder och skor för barn och vuxnas ingår i riksnormen. För personer som inte kan handla kläder som uppfyller dina vardagliga behov, kan det finnas skäl att göra en individuell ekonomisk prövning. Vid kraftig viktuppgång eller viktnedgång kan det finnas skäl till att bevilja bistånd till inköp av kläder utöver beviljad riksnorm.

Nödvändiga arbetskläder samt arbetsskor ansvarar i regel arbetsgivare för, däremot kan det beviljas till en skälig kostnad om behov finns och där det finns en genomförandeplan uppgjord mellan den enskilde, socialnämnden samt Arbetsförmedling eller Försäkringskassa.

5.21 Reskostnader, arbetsresor, umgängesresor, övriga resor

- **Arbetsresor:** För godkännande av arbetsresor krävs minst 3 km enkel väg till arbets- eller utbildningsplatsen. Vid resor med buss eller tåg beviljas kostnader för månadskort enligt Din Turs prislista. Om reseersättning från Arbetsförmedlingen utgår ska endast egenavgiften medräknas som en godtagbar kostnad. Om allmänna kommunikationer saknas beviljas bistånd enligt Skatteverkets taxa vid användande av egen bil. Möjlighet att få skattejämkning ska undersökas.
  https://www.skatteverket.se/privat/skatter/bilochtrafik/avdragforresortillochfranarbetet.4.3810a01c150939e893f25603.html#Schablonbelopp

- **Sjukresor:** Vid resor till bokad tid hos vårdgivare har den enskilde möjlighet att ansöka om reseersättning hos Regionen genom att lämna in kvitto på betald resa eller kallelsen till besöket. Vid vårdbesök där den enskilde av olika behov behöver ta egen bil ersätter Regionen kostnaden enligt egen taxa. Bistånd kan beviljas till egenavgiften.
  https://www.1177.se/Vasternorrland/sa-fungerar-varden/sjukresor-och-fardtjanst/sjukresor-i-vasternorrland/

- **Umgängesresor:** Reskostnader kan beviljas utifrån barnperspektivet för att umgänge ska komma till stånd, dock förutsättes att föräldrarna delar på kostnaden. Dom i umgängesmål eller överenskommelse i familjerätt ska beaktas

- **Resor vid behandling**: Huvudregeln är att resor i samband med behandling bekostas via vårdkostnaden, stäm därför av med vuxenstöd.

5.22 Semesterresor/Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte ska beviljas. För ensamstående vuxna ska bistånd prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns starka sociala eller medicinska skäl för en resa till anhöriga eller i rehabiliterande syfte. Undantag kan göras för barnfamiljer med långvarigt biståndsbehov och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Informera även om möjligheten att ansöka om pengar från majblomman (https://majblomman.se/sok-stod/sok-har). Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte. Bedömningen av barnets behov ska göras av socialsekreterare som har god kännedom om familjen. Bistånd beviljas till skälig kostnad för hyra av stuga, resa till släkting, etc. Kostnaden ska vara rimlig i förhållande till vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd till. Utlandsresa beviljas inte i normalfallet.

Bistånd kan beviljas utan att det finns särskilda skäl till skolresor eller lägerverksamhet för barn i familjer med långvarigt biståndsbehov. Rimligheten i biståndsnivån ska prövas i varje enskilt fall.

5.23 Skolavslutning/student

Bistånd utgår som regel inte till kostnader för kläder vid skolavslutning då behovet bedöms kunna tillgodoses genom posten "kläder och skor" i riksnormen. Undantag kan göras för barn i familjer med långvarigt biståndsbehov.

Kostnader i samband med student (exempelvis studentskiva, kläder, studentmössa etc.) kan beviljas med högst 5 procent av prisbasbeloppet efter individuell bedömning, särskild beaktning bör tas gällande familjer med långvarigt biståndsbehov.

5.24 Skulder

Bistånd till betalning av skulder beviljas i regel inte, beroende på den enskildes ekonomiska situation när skulden uppstod samt vad skulden avser. I första hand ska dock den skuldsatta utnyttja de möjligheter som finns för att få skulden nedsatt eller avskriven. Enligt Skuldsaneringslagen 1 § ska kommunen inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar till skuldsatta personer. Kommunens budget- och skuldrådgivare kan hjälpa till med ekonomisk rådgivning och ansökan om skuldsanering.

För att få hjälp till en skuld gäller att reglerandet av skulden har stor betydelse för den sökandes fortsatta livsföring och att den enskildes situation (socialt, medicinskt, ekonomiskt) på ett avgörande sätt skulle försvåras om skulden inte betalades.

- **Barnomsorgsskuld:** Det ska alltid undersökas om en lösning går att nå med kommunens rutiner för krav av barnomsorgsavgifter till exempel avbetalningsplaner, avskrivning etc. Särskilda skäl att bevilja bistånd till barnomsorgsskuld kan finnas även om den sökande haft medel att själv klara kostnaden. En förlorad barnomsorgsplats kan leda till allvarliga konsekvenser för familjen. Barnets risk för uppsägning ska alltid vägas in i sammanhanget.

- **Hyres och elskuld**: Prövning av hyres- och elskuld ska ske utifrån den sökandes ekonomiska förhållanden under den tid skulden uppstod. Särskilda skäl att bevilja bistånd till hyres-och elskuld kan finnas även om den sökande haft medel att klara kostnaden själv. Det kan handla om sociala, medicinska och ekonomiska skäl med anknytning till bostaden/bostadsområdet. Praktiska och ekonomiska konsekvenser av ett avslag som bör beaktas är möjlighet till ny bostad, flyttningskostnader, eventuell högre bostadskostnad samt fysiska och psykiska förutsättningar för en flyttning. För både hyres- och elskuld gäller att den enskilde bör ha ett förslag för att förhindra återupprepning av skulder.

- **Fastighetsskulder**: Bistånd för amortering av lån beviljas inte.

- **Kontoskulder och privata lån:** Normalt beviljas inte bistånd för dessa skulder.

- **Studielån:** Normalt beviljas inte bistånd till studielån. Den enskilde har möjlighet att ansöka om att betala ett lägre belopp av sin skuld hos CSN. CSN kan då kräva ett intyg från Socialtjänsten, vilket godkänns om den enskilde har erhållit försörjningsstöd under minst tre månader i följd. https://www.csn.se/betala-tillbaka/betala-tillbaka-studielan/betala-mindre-under-en-tid.html
https://www.csn.se/partner/hjalper-och-vagleder/betalningssvarigheter.html

5.25 Tandvård, akut

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård. Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador som måste åtgärdas omedelbart. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut.

5.26 Tandvård, nödvändig uppehållande

Vid längre tids behov av försörjningsstöd kan även nödvändig uppehållande tandvård beviljas. Det kan t ex gälla vid:

- Om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga.
- Om det är nödvändigt för att förhindra väsentligt försämrad tandstatus.
- Om det är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta.

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som inom rimlig tid inte förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Kostnadsförslag ska infordras samt lämnas till förtroendetandläkare för bedömning.
- I de fall där patientdelen överstiger 50 procent av prisbasbeloppet ska kostnadsförslaget lämnas till enhetschef för bedömning. I det fall patientdelen överstiger ett helt prisbasbelopp ska kostnadsförslaget tas upp i Myndighetsnämnden.

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som utvisar att en person uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning bedöms vara skäligt enligt förtroendetandläkare beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under en överskådlig tid. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren.

Tandvård som utförts före framställan ska vanligtvis inte beviljas utan betraktas som en skuld, se avsnitt Skulder sida 27.

Beslut om kostnad för tandvård tas i sin helhet baserat på kostnadsförslaget men beslut ska alltid fattas med förbehåll där det framgår att beslutet kan komma att omprövas om personen blir självförsörjande och att resterande bistånd kan komma att återkallas om kostnaden blir mindre än vad som framgår av kostnadsförslaget.

5.27 Telefon och bredband

Förbrukningsavgifter för telefon ingår i riksnormen. Försörjningsstöd till installation av telefonabonnemang kan utgå endast om särskilda skäl föreligger, till exempel medicinska skäl som styrkts av läkarintyg, och då mobiltelefon inte är att betrakta som fullgott alternativ.

Vid ansökan om bistånd till inköp av en mobiltelefon ska den sökande lämna in ett kostnadsförslag, i regel hänvisas personen till begagnatmarknaden. Bistånd till mobiltelefon kan beviljas med högst 2 procent av prisbasbeloppet, biståndet bör dock beviljas restriktivt, i första hand bör möjligheten till att laga befintlig mobiltelefon undersökas.

Bredband beviljas med högst 0,5 procent av prisbasbeloppet. Detta gäller dock bara hushåll där bredband inte ingår i hyreskostnaden.

6 Återkrav, felaktig utbetalning samt misstänkt bidragsbrott

6.1 Återkrav

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är det yttersta skyddsnätet i samhällets trygghetssystem. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i lagen om allmän försäkring (AFL) 17 kapitlet 1 § och 9 kapitlet 1 och 2 §§ socialtjänstlagen.

Huvudprincipen är således att försörjningsstöd inte ska vara återbetalningspliktigt. I vissa fall kan dock bistånd beviljas mot återbetalningsplikt enligt 4 kapitlet 1 och 2 §§ socialtjänstlagen samt 9 kapitlet 2 § socialtjänstlagen:

- Om biståndet lämnats som förskott på en väntad ersättning, exempelvis arbetslöshetsersättning.

- Till den som är indragen i en arbetskonflikt.

Till den som pga. förhållanden han eller hon inte kunnat råda över, hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

6.2 Felaktig utbetalning

Återkrav av felaktigt utbetalt bistånd kan också ske enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen samt 9 kapitlet 1 § socialtjänstlagen om:

- Den enskilde lämnat oriktiga uppgifter.

- Om någon tagit emot ekonomiskt bistånd med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta.

6.3 Misstänkt bidragsbrott

Misstänkt bidragsbrott tas upp i ärendedragning med kollegor och enhetschef. Polisanmälan upprättas av enhetschef och skickas till polismyndigheten. Hur fortsatt hantering/handläggning av ärendet sker, avgörs i samråd med enhetschef.